

## פרשת בחוקותי – שכתב הרב דניאל ניקריטין

"כי פועל אדם ישלם לו, וכאורח איש ימצאנו" (איוב לד, יא)  
מעשה היה באיש אחד שהיו לו שני בנים. אחד היה עושה צדקות הרבה, והאחר לא היה עושה כלל ועיקר.  
זה שהיה עושה צדקות הרבה מכר את ביתו, וכל מה שהיה לו, בשביל צדקה.  
פעם אחת, ביום הושענא רבה, נתנה לו אשתו עשרה פולרין (=פרוטות), אמרה לו: צא, קנה לבניך משהו מן השוק.  
כיוון שיצא, פגשו בו גבאי הצדקה. המרו: הנה בעל הצדקה בא לו! אמרו לו: תן חלקך בצדקה זו שאנו מבקשים לקנות בגד ליתומה אחת.  
לקח את הפרוטות ההן, ונתן להם. נתבייש ללכת אצל אשתו. מה עשה?  
הלך לבית הכנסת, וראה שם מאותם אתרוגים שלוקחים אותם התינוקות ביום הושענא רבה... לקח מהם ומילא את שקו והלך ופירש בים הגדול, עד שהגיע למדינת הים.  
אירעה השעה, ונמצא אותו מלך (=של המדינה אליה הגיע) חש במעיו. אמרו לו הרופאים: אילו היה לך אתרוג אחד מאלה שנוטלים היהודים ביום הושענא, היית אוכל ומתרפא מיד!  
הלכו חיפשו בכל המדינה ובכל הספינות ולא מצאו. והלכו ומצאו את האיש ההוא רובץ על שקו.  
אמרו לו: יש לך משהו למכור? אמר להם: אדם עני אני, ואין אצלי דבר.  
פתחו את שקו ומצאוהו מלא אתרוגים..  
הטעינו אותו על גבו, והעלוהו לפני המלך.  
אירעה השעה, ואכל מאותם אתרוגים ונרפא.  
אמר: רוקנו לו את שקו ומלאוהו דינרים.  
עשו לו כך.  
אמר לו המלך: בקש לך בקשה ואעשנה  
אמר לו: מבקש אני שיוחזר לי רכושי, ויצאו כל העם לקראתי. עשו לו כן.

כיוון שהגיע לאותו נמל, יצא כרוז לפניו.  
ויצאו כל העם לקראתו, יצא אחיו ובניו לקראתו.  
כשעברו בנהר אחד, הייתה אותם שיבולת הנהר ושטפה אותם.  
ונמצא- נכנס לביתו ויורש את רכושו, ויורש את רכוש אחיו.  
לקיים מה שנאמר: "כי פועל אדם ישלם לו".

סיפור זה, מופיע במדרש ויקרא רבה על פרשתנו.  
על פניו, נראה הסיפור כאותם סיפורים המדגישים את מעלתה של הצדקה. ואכן ב'ספר האגדה' ואף בערש ינקותנו של 'כה עשו חכמינו' – מובא הסיפור בקיצור, ומסתיים בסוף הטוב של מילוי השק של איש הצדקה בדינרי הזהב. כך גם בעוד מקורות ומסורות – הסיפור מהווה עוד תמיכה בחשיבות הצדקה והטוב המגיע לתומכה.  
אולם, פרופ' אביגדור שנאן ביקש לפרש את הסיפור דווקא ככזה המצביע על מחירה של צדקה ללא גבול: איש הצדקות כה מתבייש מאשתו ומילדיו עד שהוא נודד אל מעבר לים, ואף מביא לאסון בקרב משפחתו של אחיו...  
אכן יש משהו מאד מטריד בסיפורו של אותו בעל צדקה: מדוע הוא מתיר לעצמו להוציא את כל המעות של משפחתו לטובת יתומה אחת? מדוע שיבקש כבוד כה גדול בחזרתו? ועוד...  
דבר אחד ניכר לטעמי – איש הצדקה בודד מאד. הוא בורח בבושה מביתו, ונראה שאין לו תחושת שייכות או קשר כלפי אחיו. אולי ניתן גם לומר, שהבחירה שלו לתת את הכסף לאותה יתומה, נעוצה ביחס שזכה לו מגבאי הצדקה. הוא היה זקוק לתשומת לב – עד כדי שנעתר לבקשה מופרזת לטובת יתומה אחת, בעבור התייחסות והערכה.

שאלה עמוקה וכבדה העלו הראשונים על ההבטחות בפרשת 'בחוקותי' - הכיצד כולן גשמיות, רוויות גשמים ותבואה, כאשר כמעט ואין זכר להבטחות רוחניות?

תשובות שונות ומגוונות ניתנו לכך, אך ברצוני להדגיש נקודה אחת לאור הסיפור (ייתכן שהדבר מקופל כבר בדברי החבר שבכוזרי) – לעיתים, שאיפות רוחניות גבוהות, אידיאלים נישאים עלולים להשכיח מאיתנו את המשימות הראשוניות שלנו, את הבסיס: הדאגה לילדים ולמשפחה, הזמינות והקשר עם אחיי וחבריי. עם המאמץ שלנו להתעלות, ולהגיע לנקודות מבט רוחניות וערכיות יותר, אל לנו לשכוח את הצרכים הבסיסיים בגוף וברגש של האנשים הקרובים לנו, אלה שיש לנו אחריות וברית כלפיהם. כי פועל אדם ישלם לו, וכאורח איש ימצאנו" – עם הפסוק הזה פותח המדרש את הסיפור. ייתכן שהצדקה מביאה אותנו למצב גבוה שבו מתגשמים לעיתים חלומותינו. כדי שלא נגלה חלילה שחלומותינו מתמצים בקלוננו של האחר ובכבוד זר – כדאי שנדע לדייק מהם חלומותינו, מהו 'אורח איש', מהי דרכנו, רצוננו והאחריות שלנו.

שבת שלום

**לעילוי נשמת אמי מורתי שושנה, שהשבת חל יום פטירתה**